

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) การพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืนสำหรับชุมชนคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง

ชื่อโครงการ (ภาษาอังกฤษ) Sustainable Local Product Design for Disabled and Disadvantaged Communities in the Central Region

แหล่งเงิน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ 2552 **จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุน** 807,000 บาท

ระยะเวลาการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2551 ถึง 30 กันยายน 2552

ชื่อ-สกุล หัวหน้าโครงการ และผู้ร่วมโครงการวิจัย พร้อมระบุ หน่วยงานต้นสังกัด

รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ

ผู้วิจัยร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริพรณ์ ปีเตอร์

ผู้วิจัยร่วม

นายธีรชาติ เลิศข้าของกุล

ผู้วิจัยร่วม

หน่วยงานต้นสังกัด คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทคัดย่อ

การพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ที่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานของคนในชุมชน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของคนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งโครงการวิจัยพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืนสำหรับชุมชนคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง ได้รับการพัฒนาต่อยอดจากโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2550 ที่ได้ดำเนินการแบบมีส่วนร่วมกับคนพิการที่ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทหัตถกรรมเพื่อการดำรงชีพในเขตภาคกลาง ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืน 2) ปฏิบัติการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนคนพิการและผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับศักยภาพในการผลิตและมีประโยชน์ใช้สอยสอดคล้องกับความต้องการกลุ่มผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ และ 3) สร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืน ให้กับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่อื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

ระเบียบวิธีวิจัยของโครงการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มุ่งเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในเขตภาคกลาง เพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคณะผู้วิจัยและสามารถเรียนรู้วิธีการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนเองได้ระหว่างปฏิบัติงานร่วมกัน นักวิจัย ผู้ร่วมการวิจัย ประกอบไปด้วย ผู้นำชุมชนและตัวแทนของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในจังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากชุมชนนี้เคยมีประสบการณ์ร่วมงานวิจัยกับคณะผู้วิจัยมาก่อน และผู้นำชุมชนนี้ได้ร้องขอให้คณะผู้วิจัยเข้าไปปฏิบัติงานวิจัยต่อในชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในจังหวัดสมุทรปราการที่เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัยมีศักยภาพในการผลิต การตลาด และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สูง เพราะได้มีการรวมตัวกันของกลุ่มคนที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่หลากหลายเข้าด้วยกัน และได้มีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน เพื่อดำเนินการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ซื้อ นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ยั่งยืน เนื่องจากวัตถุดิบและกรรมวิธีการผลิตไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคนในชุมชน เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเศษผ้าจากโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนและใช้แรงงานคนในการผลิตเป็นหลัก จึงทำให้เกิดการสร้างงานและรายได้กับผู้เข้าร่วมการวิจัยและคนในชุมชน จากการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในครั้งนี้ทำให้คณะผู้วิจัยเรียนรู้ว่าการออกแบบโดยมีผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง และการออกแบบแบบมีส่วนร่วมสามารถช่วยให้กลุ่มผู้ผลิตสามารถพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ได้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การออกแบบที่ยั่งยืน การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน, คนพิการ, ผู้ด้อยโอกาส

Title: Sustainable Local Product Design for Disabled and Disadvantaged Communities in the Central Region

Funded by National Research Council of Thailand (NRCT)

Year 2009 Amount 807,000 bahts

Time 1 year between October 1st, 2009- September 30th, 2010

Research team:

Associate Professor Udomsak Saributr	Research team leader
Associate Professor Sataporn Deboonme Na Chompare	Researcher
Assistant Professor Siriporn Peters	Researcher
Mr. Threeratat Lerdchumchongkhun	Researcher

Faculty of Industrial Education, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok

Abstract

Developing and designing sustainable community products are a concept which concerns with environmental, social, cultural and economic issues in each community. The main goal of this research was to develop and design sustainable products with communities of disabled and disadvantaged people so that they could make a living from producing and distributing their products in their communities. Therefore, this research aimed 1) to study current situations of disabled and disadvantaged people, their capabilities, resources and knowledge as well as the needs of their potential market; 2) develop and design products with community participants that meet the needs of their community; and 3) generate knowledge for the community participants and other communities which have a similar situation.

The methodology of this research was a qualitative inquiry which focused on Participatory Action Research as PAR could enable the community participant to learn side by side with the researchers through the research process. Moreover, PAR enables the researchers and community participant to have a deep understanding of current situation of disabled and disadvantaged people. The community participant of this research was a community of disabled and disadvantaged people in Samutprakran province because the researchers had previous experience working with them. Moreover, they requested the researchers to facilitate them to investigate their own situation and enable them to develop and design products that met the need of their potential markets.

This research had three key research findings as follows. The first finding was the community of people with disabilities in Samutprakran province found a potential means to earn income and make a living. As they worked together as a collective group, they possessed various set of skills and knowledge. They also had various resources that could enable them to create sustainable community products that meet the needs of their potential consumers. The second finding was their new community products were sustainable because their material and production process did not leave carbon footprint in their community. Their production activities had created jobs and income for participants and other people in their community. Moreover, their products met the needs of their users or consumers because they were made to order. The last finding was participatory design and user-centered design were effective design strategies and approaches for successful community product design and development because these design strategies and approaches could enable the community participants who were non-designers to have a better understanding of their potential consumers or users.

Keywords: sustainable design, sustainable local product design, disabled people, disadvantaged communities